

Texnologiya insanı əvəz etməkdən çox ona yeni fürsətlər açmaq üçündür

İKT-nin yaratdığı yeniliklərin səsi Azərbaycanda da eşidilir

Texnologiya hər gün ən azından bir addım zamandan önə keçib dünyani dəyişdirir. İnsan isə bu dəyişimin mərkəzində olmağa məhkumdur, yoxsa zamandan geri qalacaq. Əslində, bu mümkün də deyil. Çünkü texnologiya hayatımızın hər sahəsinə sırayət edib - cibimzdəki telefondan tutmuş evdəki elektrik süpürgəsinə, xəstəxanalardakı robot cərrahlardan kosmosa qədər.

Bəs dünən ağlımızına gəlməyən, bu gün başımıza gələn bu dəyişimlərdə insanın yeri hardadır?

Əvvəllər həmin yer insanın fiziki gücündən asılı idi. Sonra zaman dəyişdi. Bu güc elmlə, biliklə, savadla ölçülməyə başladı. İndi isə meydan səni intellektindir. Amma bütün hallarda mərkəzdə insan və onun zəkasıdır. Robotlara düşünməyi kim öyrədir? Rəqəmlərlə dənişən sistemlərin arxasında kimin beyni dayanır? Məlumatı informasiyaya, informasiyanı isə bilik halına kim gətirir?

Texnologiya bizə rahatlıq gətirib. Bir vaxtlar saatlarla vaxt sərf etdiyimiz işlər indi bir düyməyə toxunuşla həll olunur. Günlərlə, aylarla gözlədiyimiz məlumatı saniyələr içinde əldə edirik. Evdən çıxmadan alış-veriş edir, dünyani virtual olaraq görür, uzaqdakı yaxınlarımızla görüntülü danişa bilirik. Fabriklər, zavodlar robotlaşdır, bank əməliyyatları elektronlaşdır, təhsil internetin imkanları ilə sərhədsiz olub. Bütün bunlar təbii ki, çox yaxşıdır.

Bununla belə bir fikir formallaşmağa başlayıb ki, texnologiya inkişaf etdikcə işsizlik artır. Halbuki bu belə deyil, informasiya və kommunikasiya texnologiyaları (İKT) bəzi peşələri yox etsə də, əvəzində yenilərini yaradıb - səni intellekt və kibertəhlükəsizlik mühəndisi, data analitiki, veb-saytların, mobil tətbiqlərin və programların istifadəçiyə rahat və estetik görünməsi, eyni zamanda funksional işləməsi üzərində çalışan mütəxəssis, rəqəmsal marketoloq, robot texnikası üzrə texnik və s. Bunlar

sadəcə başlanğıcdır. İKT-nin açıldığı yollar saysız-hesabsızdır, əsas məsələ bu yollarda necə və hansı biliklərlə adımladığımızdır.

Əslində, texnologiya heç nəyi bizim əlimizdən alır, sadəcə yaradıcı olmaq üçün fürsət verir, tənbəli kənarlaşdırır, bacarıqlı irəli çekir. Artıq biz gücümüzü qollarımızda yox, beynimizdə, ideyalarımızda axtarmalıyıq. İndi bir ölkənin zənginliyi onun yeraltı və yerüstü sərvətində deyil, insan potensialında axtarılır. Elm adamları, mühəndislər, müəllimlər, həkimlər həm texnologianın istehlakçısı, həm də yaradıcılarıdır. Texnologiya insanı kənarlaşdırmaq üçün yox, onu gücləndirmək üçün var və bu gücdən istifadə etməyi bacarmaq üçün çalışmaq lazımdır. Çünkü texnologiya maşın olsa da, sükəni insanın əlindədir.

Bütün bu dəyişikliklərin fonunda bir həqiqət aydın görünür: gələcək çox da uzaq deyil, o, sürətlə formalşır, artıq başlayıb da deyə bilərik. Elə buna görə texnologiyaların müzakirəsi yalnız elm adamları və mühəndislərlə yanaşı, bütövlükdə cəmiyyətin diqqət mərkezindədir. Bununla bağlı müxtəlif platformalarda aparılan dialoqlar, keçirilən forumlar və konfranslar xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Belə təşəbbüslerdən biri də bu günlər baş tutub. Bu, İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərən Dördüncü Sənaye İnqilabının Təhlili və Koordinasiya Mərkəzinin (4SİM) təşkilatlığı ilə keçirilən "Sənaye 4.0 Forumu - Gələcəyin sənayesi: Texnologiya və insan gücü" adlı beynəlxalq forum idi.

Beynəlxalq tədbirdə diqqətə çatdırılıb ki, hazırda gündəlik həyatımıza sırayət edən texnoloji anlayışlar, yəni səni intellekt, data idarəetməsi, robototexnika, əşyaların interneti və bulud texnologiyaları sadəcə texniki yeniliklər deyillər, həm də qlobal iqtisadiyyatın damarlarında axan yeni qan, yeni nəfəsdir. Onlar ənənəvi inkişaf modellərini arxada qoyur, yeni reallıqlar formalaşdırır. Bu dəyişikliklərin səsi

Azərbaycanda da eşidilir. Ölkəmiz həmin qlobal çağırışlara biganə qalmır, əksinə, onları fürsətə çevirməyə çalışır. Son illər ərzində sənaye və texnologiya parklarının yaradılması, rəqəmsal iqtisadiyyatın ölkənin sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasında əsas istiqamət kimi müəyyənləşdirilməsi, habelə 4SİM Azərbaycan Mərkəzinin fəaliyyətə başlaması və rəqəmsallaşmayönümlü təşəbbüsler böyük transformasiyanın, yəni köhnə sistemin yenisi ilə əvəz olunmasının təzahürləridir.

Forumda 4SİM-in icraçı direktoru Fariz Cəfərov, METAK şirkətinin təsisçisi Alik Kərimov, "Azerfloat" şirkətinin baş direktoru Emil Həsənov, STP şirkətlər qrupunun baş icraçı direktoru vəzifəsini icra edən Ələkbər Abbaslı, beynəlxalq ekspert Andres Kadoska, MEXT Texnologiya Mərkəzinin rəhbəri Efe Erdem, "Honeywell" şirkətinin regional meneceri Oktay Başer, Qətər İnkışaf Bankının KOB-ların inkişafı üzrə icraçı direktoru Hamad Salem, SOCAR-ın Əməliyyat satınalması və təchizat departamentinin rəis müavini Elçin Musayev çıxış edərək öz təcrübələrini, baxış bucaqlarını və tövsiyələrini bölüşübələr. Səni intellektdən tutmuş rəqəmsal istehsalat modellərinə, sənaye avtomatlaşdırmasından kadr hazırlığına qədər geniş spektrdə məsələlər müzakirə olunub. Tədbir yalnız hazırlı vəziyyəti qıymətləndirməyi deyil, həm də gələcəyə hansı texnoloji bilik və bacarıqlarla getməyin vacibliyini ortaya qoyub.

İndi texnoloji yeniliklər bizdən onu izləməyi deyil, fəal iştirakçı olmayı da tələb edir. "Sənaye 4.0 Forumu - Gələcəyin sənayesi: Texnologiya və insan gücü" məhz bu çağırışlara cavab axtaran bir platforma oldu. Tədbirdə səslənən fikirlər, paylaşılan təcrübələr və irəli sürülen təşəbbüsler göstərdi ki, texnologiya insanı əvəz etməkdən çox, ona yeni fürsətlər açmaq üçündür.

**Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"**